

майбутнє, світлими мріями і надіями формує такий величезний об'єм позитивних емоцій дошкільника, який дає грандіозний поштовх у його розвитку. І в такому животворчому середовищі, настільки значущому для особистісного розвитку дитини, як повітря, вода, їжа для її організму, і з'являється особистість, як індивідуальність у всій повноті її соціально-людських характеристик.

Предметом наших подальших досліджень стане експериментальне вивчення становлення особистості дошкільника у залежності від різних типів їх сімей.

Список використаної літератури.

1. Піроженко, Т.О., Ладивір, С.О., Вовчик-Блакитна, О.О., (2012), Становлення внутрішньої картини світу дошкільника, Монографія за ред. Т.О. Піроженко. Імекс – ЛТД, Кіровоград.
2. Воспитание детей дошкольного возраста, (1991), Под редакцией Л.Н. Проколиенко. – Рад. Школа, Киев.
3. Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України – Том IV. Психологія розвитку дошкільника, Випуск 9, Київ, 2013.
4. Психологія внутрішнього світу, (2009), Бібліотека «Шкільного світу», Київ.

ЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА

УДК: 37.02:372.8.(477)

Гомонюк О. М.,

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри психології та педагогіки,*

Онишко О. Г.,

*кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри програмної інженерії,
Хмельницький національний університет*

Актуальність дослідження. Проблемою будь-якого розвиненого суспільства є підготовка висококваліфікованих фахівців. Функціонування і вдосконалення системи професійного навчання і освіти вимагає відповідного наукового, зокрема, педагогічного і психологічного забезпечення.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття «професійна майстерність», «професійна культура», «педагогічна культура» вчителя (викладача) продовжують активно використовуватись та вивчатися в сучасному педагогічному категоріальному апараті (В. Гриньова, І. Зязюн, (1997), В. Майборода, Г. Сагач та ін.).

Мета наукової публікації полягає у розкритті значення соціально-психологічного клімату у формуванні професійно-педагогічної культури майбутнього викладача.

Виклад основного матеріалу. Особливість педагогічної праці полягає в тому, що індивідуальні зусилля й досвід дають ефективний результат лише за умови їх узгодження з діями всього педагогічного колективу, підтримки органами управління, спрямування на досягнення єдиної мети. Колектив з високим рівнем моральної та педагогічної культури (особистої та колективної) працює злагоджено, досягаючи високих результатів. Для успішного його функціонування необхідно створити особливий стан міжособистісних стосунків – позитивний соціально-психологічний клімат.

У 20-30-х роках вітчизняними науковцями (В. Артемов, О. Вітке, В. Бехтерев, М. Левітов та ін.) була висунута ідея про вплив соціально-психологічних явищ у групі на ефективність її діяльності та поведінку окремих її членів. Дещо пізніше соціально-психологічна атмосфера (О. Вітке) почала розглядатися в площині розв'язання практичних педагогічних завдань (П. Блонський, А. Макаренко, М. Сорока-Росинський, С. Шацький та ін.) як одна із важливих передумов успішного функціонування педагогічної системи.

Дослідник М. Молочко вважає, що висвітлення проблеми соціально-психологічного клімату відображало загальнополітичний клімат у країні, а її розв'язання можливе лише за умови демократичного поступу держави по шляху гуманізації всіх сфер суспільного життя (Молочко, М.В., 2004).

Ми погоджуємося з дослідниками, які розглядають соціально-психологічний клімат (СПК) педагогічного колективу як складну інтегровану характеристику колективу, що проявляється в домінуючому відносно стійкому груповому настрої, який є результатом відображення членами колективу міжособистісних взаємин, опосередкованих цілями й змістом професійно-педагогічної діяльності та специфікою роботи закладу.

Соціально-психологічний клімат залежить від рівня організаційно-управлінської та методичної роботи в освітньому закладі, психологічної культури та стилю діяльності керівника, мотивації співробітників до педагогічної діяльності та підтримання сприятливого СПК у колективі. Особливо важливим при цьому є об'єднання педагогів закладу вищої освіти навколо однієї педагогічної ідеї, спільних професійних і особистих інтересів.

Залежно від особливостей вияву соціально-психологічний клімат виконує в колективі такі функції:

- консолідуючу (полягає у згуртуванні колективу, об'єднанні зусиль для вирішення навчально-виховних завдань);
- стимулюючу (виявляється в реалізації «емоційних потенціалів колективу» (А. Лутошкін), його життєвої енергії);

- стабілізуючу (забезпечує стійкість внутрішньо колективних відносин, створює необхідні передумови для успішної адаптації нових членів колективу);

- регулюючу (проявляється в утвердженні норм взаємин, прогресивно-етичного оцінювання поведінки членів колективу).

Справжні товариські ділові взаємовідносини залежать від співвідношення особистих і колективних інтересів. Безперечно, спільна професійна діяльність формує певну спільність професійних інтересів. Проте у професійній діяльності інтереси деякою мірою можуть варіюватися. Тому зближення їх інтересів є вирішальним для формування в педагогічному колективі здорової соціально-психологічної атмосфери. На її створення впливають громадська думка, смаки, традиції тощо.

Студентам важливо зрозуміти, що педагогічний колектив – це професійна група педагогів, яка мобілізує свої зусилля на розв'язання завдань навчання, виховання, розвитку й зміцнення здоров'я студентів. Тому його організаційна структура сприятлива для утворення «педагогічної команди» у складі співробітників за умови узгодженості їх педагогічних підходів, зближення ділової та міжособистісної системи взаємин, високої інтенсивності міжособистісних контактів. За таких умов особливого значення набуває проблема психологічної сумісності між членами колективу.

У Хмельницькому національному університеті проводиться робота щодо підвищення рівня професійно-педагогічної культури майбутніх викладачів, зокрема такої її складової, як психологічна культура, для розвитку умінь налагоджувати оптимальні взаємини у педагогічному колективі. Викладачі кафедри психології та педагогіки прагнуть сформувати ціннісно-мотиваційну, інформаційно-теоретичну та функціональну готовність майбутніх суб'єктів професійно-педагогічної взаємодії щодо формування й підтримання СПК в професійно-педагогічному середовищі.

На практичних заняттях із «Педагогіки та психології вищої школи» проводиться робота з орієнтування майбутніх викладачів на створення «педагогічної команди», що здатна об'єднатися навколо досягнення спільної цілі виховання та розвитку студентів, досягнення психолого-педагогічної сумісності з колегами по спільній роботі. Для цього, на нашу думку, важливо стимулювання студентів до самопізнання комунікативних умінь і властивостей, активізація соціальної перцепції за допомогою інтерактивних методик (В. Власенко), залучення студентів до оцінки СПК в академічній групі.

Висновки. Проведення тренінгу спілкування, розвиток комунікативних умінь студентів, коригування мікроклімату в студентській групі сприяє покращенню соціально-психологічного клімату, що є запорукою успішного формування професійно-педагогічної культури майбутніх викладачів.

Перспективами подальших досліджень є вивчення особливостей впливу особистості викладача на розвиток професійно-педагогічної культури магістрів.

Список використаної літератури.

1. Зязюн, І.А. та ін., (1997), Педагогічна майстерність: [підручник] / [Зязюн, І.А. та ін]; За ред. І. А. Зязюна, Вища шк., Київ, 349 с.
2. Молочко, М.В., (2004), Формування соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі дошкільного закладу: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.07. – Київ, 20 с.

ОБРАЗУ «Я», ЯК ФАКТОРА ОПТИМІЗАЦІЇ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ У РАННІЙ ЮНОСТІ

УДК 159.923:316.346.2

Дмитрова Т. В.,

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри психології,

КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»

Актуальність дослідження. Психологічні дослідження детермінант міжособистісних стосунків стають особливо актуальними в часи стрімких соціальних, економічних і політичних змін у суспільстві. Свого часу ця проблема була об'єктом дослідження таких учених, як М.Й. Боришевський, Е. Верне та ін.

Найбільш актуальним в означеній проблемі видається вивчення індивідуально-суб'єктних та інтерсуб'єктних характеристик образу «Я» в підлітково-юнацькому віці, коли відбувається становлення нового рівня самосвідомості, зміна критеріїв оцінки свого «Я».

Мета нашого наукового пошуку полягала в емпіричному дослідженні індивідуально-суб'єктивних та інтерсуб'єктних характеристик образу Я. Серед емпіричних методів були: констатуючий експеримент; включене спостереження, контент-аналіз учнівських творів, соціометрія, методи опитування, методи дослідження особистості та методи статистичної обробки кількісних показників.

Розроблена нами система критеріїв охоплювала такі параметри: ступінь внутрішньої послідовності, цілісності образу Я; його зміст; когнітивна складність; спрямованість або позитивність-негативність; особистісні соціально-психологічні очікування; самоставлення. При цьому диференціація різних сфер самовідображення проводилася за різними принципами: виділено «соціальне Я», «Я як суб'єкт пізнання», «Я як суб'єкт позакласної діяльності». Крім цього, вивчався узагальнений образ самого себе – «глобальне Я» - як родова категорія стосовно видових сфер самовідображення. Встановлювалась адекватність сподівань старшокласників на взаємність і рівень усвідомлення ними свого